

ISSN: 2146-1961

Sarıçam, İ. & Yangil, M. K. (2022). Nazlı Eray'ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 13(50), 1533-1548.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3218>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma makalesi

NAZLI ERAY'IN ÇOCUK KİTAPLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

İsa SARIÇAM

Türkçe Öğretmeni-Bilim Uzmanı, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye, isa.s1905@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-7768-5624

M. Kürşad YANGİL

Dr. Öğr. Üyesi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye, mkursadyangil@dpu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-8110-7325

Gönderim tarihi: 01.09.2022

Kabul tarihi: 18.11.2022

Yayım tarihi: 01.12.2022

Öz

Disiplinlerarası ve kümülatif bir olgu olan değer kavramı, her disipline ve her döneme özgü olarak farklı tanımlamaları bünyesinde taşımaktadır. Gelenek-görenek, yaşayış, inanış, vb. birçok maddi ve manevi öğeyi içerisinde barındıran bu kavram, bir başka deyişle toplumun yansıması olarak nitelendirilebilir. Toplumı oluşturan bireylerin değer algılarının toplum değerlerinin bütününe oluşturacağı düşünüldüğünde, değerler eğitimi hususu önem kazanmaktadır. Değerler eğitiminin planlı ve sistematik bir şekilde erken dönemlerde verilmesinin yollarından biri de çocuk edebiyatı ürünleridir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı ürünlerinin, değerler eğitimi açısından irdelenmesi önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı Nazlı Eray'ın çocuklara yönelik olarak kaleme almış olduğu eserleri değerler eğitimi açısından incelemektir. Belirtilen amaç doğrultusunda çalışmanın inceleme nesnesini oluşturan eserler belirlenirken ulaşılabilir evren tercih edilmiştir. Frej Apartmanı'nın Esrarı, Büyülü Beyoğlu (İki Kafalı Topaç Villy), Gece Çiçeği İstanbul, Karga Feramuz'un Aşkı, Bir Böcek Sevdim, Billur Ahtapot ile Mor İnci ve Gören Gözler Duyan Kulaklar eserleri incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada ele alınan eserler, değerler bakımından incelenirken Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük, eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik ve yardımseverlik" değerleri esas alınmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde Frej Apartmanı'nın Esrarı'nda 39, Büyülü Beyoğlu'nda (İki Kafalı Topaç Villy) 33, Gece Çiçeği İstanbul'da 36, Karga Feramuz'un Aşkı'nda 51, Bir Böcek Sevdim'de 16, Billur Ahtapot ile Mor İnci'de 29, Gören Gözler Duyan Kulaklar'da 19 değer tespit edilmiştir. İncelenen eserlerde yardımseverlik $f(42)$, sevgi $f(37)$ ve özgürlük $f(32)$ değerleri en çok karşılaşılan değerler olarak karşımıza çıkarken bağımsızlık, barış ve vatanseverlik değerleri ile ilgili bulgulara eserde rastlanılmamıştır.

Anahtar kelimeler: Nazlı Eray, çocuk edebiyatı, değer, değerler eğitimi.

¹ Bu makale, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans bölümü tarafından yürütülen İsa Sarıçam tarafından kaleme alınan "Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında değerler eğitimi ve eserlerin Türkçe söz varlığı açısından incelenmesi" isimli Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

AN EXAMINATION OF NAZLI ERAY'S CHILDREN'S BOOKS IN TERMS OF VALUES EDUCATION

ABSTRACT

The concept of value, which is an interdisciplinary and cumulative phenomenon, has different definitions specific to each discipline and each period. Tradition-custom, life, belief, etc. This concept, which includes many material and spiritual elements, can be described as a reflection of society. Considering that the value perceptions of the individuals who compose the society will constitute the whole of the society's values, the issue of values education gains importance. One of the ways of giving values education in a planned and systematic way in early periods is children's literature products. In this context, it is important to examine children's literature products in terms of values education. The aim of the study is to examine the works written by Nazlı Eray for children in terms of values education. In line with the stated purpose, the accessible universe was preferred while determining the works that constitute the study object of the study. The Mystery of Frej Apartment, The Magical Beyoğlu (Two-Headed Topaç Villy), Night Flower Istanbul, Crow Feramuz's Love, I Loved an Insect, Crystal Octopus and Purple Pearl and Eyes That See and Ears that Hear were examined. Document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used in the research. While the works discussed in the study were examined in terms of values, the "justice, giving importance to family unity, independence, peace, scientificness, industriousness, solidarity, sensitivity, aesthetics, honesty, freedom, equality, love, respect, responsibility" included in the Social Studies Curriculum. , saving, patriotism and benevolence" values were taken as basis. As a result of the findings obtained from the study, Frej Apartment's Mystery 39, Enchanted Beyoğlu (Two-Headed Topaç Villy) 33, Night Flower Istanbul 36, Crow Feramuz's Love 51, I Loved an Insect 16, Crystal Octopus and Purple Pearl 29, Eyes That See and Ears That Hear 19 values were determined in his work. While the values of benevolence f(42), love f(37) and freedom f(32) are the most common values in the analyzed works, no findings related to the values of independence, peace and patriotism were encountered in the work.

Keywords: Nazlı Eray, children's literature, value, values education.

GİRİŞ

Değer kavramı, ilk olarak ailede edinilmeye başlayıp kişiler arası ilişki ve çeşitli öğrenme ortamlarıyla şekillenen bir olgudur. Değer, birçok bilim dalı tarafından araştırma konusu olmuş ve her alan kendi ilke ve yapısına uygun bir bakış açısıyla bu kavramı tanımlamıştır. Halstead ve Taylor (2000, s. 169) değeri, genel olarak davranışlara rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar; Turner (1999, s. 173) değerleri herhangi bir konuda karar verirken kullandığımız ilkeler veya niteliğin standartları; Rokeach (1973, s. 438) ise değeri, belli bir davranış tarzı ya da varoluşun temel amacını ilgilendiren uzun süreli kişisel bir inanış olarak tanımlamıştır.

Ülkemizdeki mevcut araştırmalar neticesinde değer kavramına yönelik çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Ulusoy ve Dilmaç (2012, s. 13) değer kavramını “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, yüksek ve yararlı nitelik” olarak ifade etmiştir. Hökelekli ve Gündüz (2007, s. 373) değerleri insanların davranışlarını kontrol etmede, belirlemede, insanları ve olayları değerlendirmede kullandıkları ölçütler, ideal ve arzu edilen davranış veya yaşam biçimlerini ifade eden veya insanların doğru kararlara ulaşmasında onlara yardımcı olan genel ilkeler olarak açıklamıştır. Erdem (2003, s. 56) ise değer kavramını bireyin neyi önemli hissettiklerini ifade ederek, istenilen, arzu edilen, ilgi ve ihtiyaç duyulan şeyler hakkında bilgi veren kavramlar olarak tanımlamıştır. Değer kavramının birçok bilim dalı tarafından farklı zamanlarda tanımlanmasından hareketle disiplinlerarası ve kümülatif bir olgu olduğu söylenebilir. Mevcut tanımlardan yola çıkarak değer kavramı psikoloji, sosyoloji, pedagoji, felsefe ve din başta olmak üzere birçok farklı alanda kullanılan ortak duygu ve davranış oluşturma koşulu çerçevesinde toplumsal birliktelik ve sosyolojik bütünlüğün vazgeçilmez bir unsuru olarak ifade edilebilir.

Shwartz ve Bilsky'nin değerlerin özellikleri ile ilgili sınıflaması ise şu şekildedir:

- 1. Değerler inançtır. Ancak tümüyle nesnel ve duygulardan arındırılmış değillerdir. Fikir niteliği taşımazlar. Soyut ve kişiseldirler, etkinlik kazandıklarında duygularla iç içe geçerler.*
- 2. Değerler bireyin amaçlarıyla ve bu amaçlara ulaşmada etkili olan davranış biçimleriyle (hakbilirlik, yardımseverlik...) ilişkilidir.*
- 3. Değerler özgül eylem ve durumların üzerindedir. Örneğin itaatkârlık değeri, evde, işte, okulda ve tanımadığımız ilişkilerin tümünde geçerlidir.*
- 4. Değerler davranışların, insanların ve olayların seçilmesini ya da değişimini yönlendiren standartlar olarak işlev görür.*
- 5. Değerler taşıdıkları öneme göre kendi aralarında sıralanır. Bu sıralama değer önceliklerini belirleyen bir sistem oluşturur.*
- 6. Değerler değişime açık yapılardır. Zaman içinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak için değer önceliklerinde değişiklikler olabilir (Schwartz ve Bilsky akt. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 60).*

Değerler, toplum yapısından ayrı düşünülmezsizin kişilerin manevi kimliğini yansıtan donanımlar olarak ifade edilebilir. Hayat boyu devam eden bu süreç çeşitli formal ve informal yollarla sonraki kuşaklara aktarılır.

Değerler aktarımının formal bir yolla gerçekleşmesi şüphesiz eğitim ile olur. Değerlerin aktarımı hususunda erken yaşlar kritik dönem olarak ifade edilebilir (Sarıçam, 2022, s. 2). Erken yaşta oluşturulacak bu kişilik hayat boyu devam eden bir süreci de beraberinde getirmektedir.

Bireylerin erken çocukluk dönemlerinde nitelikli yazılı ve basılı ürünler ile tanışması, onların kişisel gelişimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olacağı söylenebilir. Çocuk kavramı, Türkçe sözlükte (2011, s. 556) “Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak” şeklinde tanımlanmıştır. Yalçın ve Aytaş (2008, s. 13) çocukluğu “iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek” olarak tanımlamıştır. Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi’ne göre ise bu dönem, erken reşit olma durumları hariç 0-18 yaş arası olarak belirlenmiştir.

Değerler eğitimi, ailede temeli atılan, bireyin okul hayatına girmesiyle planlı ve sistematik bir şekil alan ve hayat boyu devam eden bir süreci ifade etmektedir. Bahsi geçen süreçte, eğitim sistemi bünyesindeki öğretim programlarında uygun temalara, etkinliklere ve uygulamalara büyük rol düşmektedir. Bununla birlikte yazılı-basılı materyaller değerler eğitimi noktasında önemli rol oynamaktadır. Bundan dolayı değer aktarımı hususunda edebi eserlerden yararlanılabilir. Edebi eserlerin, okullarda kültür aktarımının temel ögesi ve yeni bilgilerle değer kazanmanın çağlardan beri süregelen bir metot olduğu söylenebilir (Nelson ve Nelson, 1999 akt. Beldağ ve Aktaş, 2016, s. 955). Günümüzde ders kitapları, çocuk kitapları, hikâye kitapları ve masalların bu kaygıyla kaleme alındığı söylenebilir.

Nazlı Eray, hikâye, roman ve deneme başta olmak üzere birçok farklı türde eser vermiştir. Bunların yanı sıra çocuklara yönelik kaleme almış olduğu eserleri de mevcuttur. Araştırma kapsamında yazarın, “çocuğa görelilik” ilkesi çerçevesinde kaleme almış olduğu eserleri, değerler eğitimi bakımından incelenme gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Çalışmanın amacı, birçok farklı türde eser veren Türk edebiyatının ünlü yazarlarından Nazlı Eray’ın çocuklara yönelik eserlerini değerler eğitimine katkısı bakımından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda değerler eğitimi üzerine yapılan araştırmalara bir yenisi eklenerek kuramsal bir çerçeve oluşturmak istenmiştir. Bahsi geçen amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesini “Nazlı Eray’ın çocuklara yönelik yazmış olduğu kitaplar değerler eğitimi bakımından hangi düzeydedir?” sorusu oluşturmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır:

- 1- Nazlı Eray’ın çocuklara yönelik kaleme almış olduğu eserlerde değerlerin sıklık durumu nedir?
- 2- Nazlı Eray’ın çocuklara yönelik kaleme almış olduğu eserlerde tespit edilen değerler hangi durumlarda kullanılmıştır?

YÖNTEM**Araştırmanın Modeli**

Çalışma, betimsel nitelikte bir araştırma olup doküman incelemesi esas alınarak hazırlanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Sölpük ve Yenilmez, 2014, s. 35). Doküman incelemesi belli başlı beş aşamada yapılabilir: (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliğini kontrol edilmesi, (3) dokümanların anlaşılması, (4) verinin analiz edilmesi ve (5) verinin kullanılması (Forster, 1994 akt. Sak vd., 2021, s. 233). Bu doğrultuda Nazlı Eray'ın eserleri, değerler eğitimi açısından incelenmiştir.

Çalışmanın inceleme nesnesini; Nazlı Eray'ın çocuklar için kaleme almış olduğu eserler oluşturmaktadır. Ulaşılabilir evren kullanılarak eserlerin tamamına erişim sağlanmıştır. Ulaşılabilir evren, araştırmacının ulaşabileceği, gerçekçi seçimi olan somut evrendir (Büyüköztürk vd. 2012). Basımı olan tüm eserlere ulaşmak suretiyle incelenecek verilerin tamamını kapsamaktadır.

Tablo 1. İncelenen Kitap İsimleri

<i>f</i>	Eser İsmi	Kısaltması	Yayınevi
1	Frej Apartmanı'nın Esrarı	F.A.E.	Everest
2	Büyülü Beyoğlu (İki Kafalı Topaç Villy)	B.B.	Everest
3	Gece Çiçeği İstanbul	G.Ç.İ.	Everest
4	Karga Feramuz'un Aşkı	K.F.A.	Doğan Egmont
5	Bir Böcek Sevdim	B.B.S.	Doğan Egmont
6	Billur Ahtapot ile Mor İnci	B.A. ile M.İ	Doğan Egmont
7	Gören Gözler Duyan Kulaklar	G.G.D.K	Doğan Egmont

Veri Toplama Araçları

Çalışmada "Çocuk Edebiyatı, Çocuk Kitapları, Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi ve Çocuk Edebiyatının Söz Varlığına Katkısı" başlıklarına ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Nazlı Eray'ın çocuk kitapları araştırmacı tarafından oluşturulmuş form aracılığıyla incelenmiştir. Mevcut eserler 1 öğretim görevlisi, 4 Türkçe öğretmeni ve 2 sınıf öğretmenin görüşlerine başvurularak değerler eğitimi açısından ele alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde organize edilen nitel çalışmada, veri analiz yöntemi olarak betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, araştırmacıların belirlemiş oldukları ölçütleri çerçevesinde çalışmak istedikleri farklı olgu ve olaylar hakkında özet bilgi elde edebilmeleri için sıklıkla başvurulan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarından uzman görüşü ile seçilmiş yedi eseri, Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük, eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik,

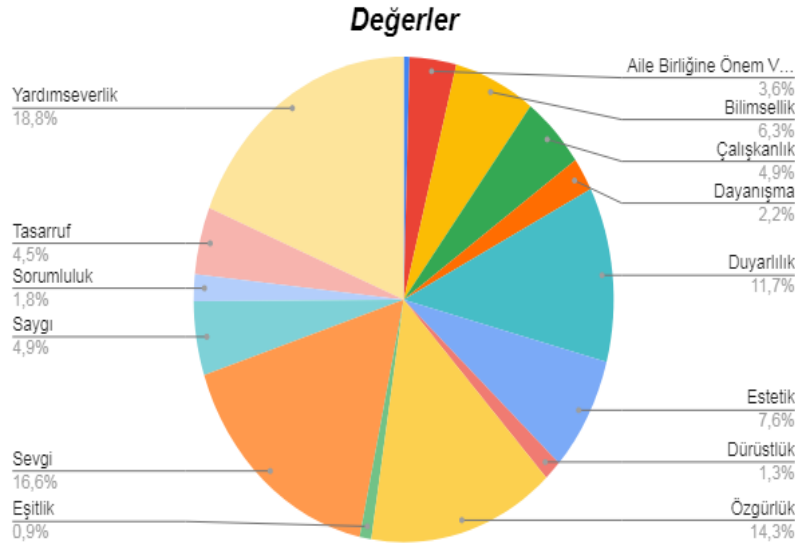
yardımseverlik değerlerine göre incelenmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerler, diğer değerler tespit ölçütlerine kıyasla kapsamlı olması dolayısıyla tercih edilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) adalet, dostluk, dürüstlük, sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, öz denetim, yardımseverlik ve vatanseverlik olmak üzere 10 adet kök değer yer alırken Sosyal Bilgiler Programı'nda değerler daha geniş bir perspektifte ele alınmıştır. Elde edilen bu veriler tablolar halinde sunulmuştur. Bunun yanı sıra araştırmannın güvenilirliğini ve verilerin gözle görülebilirliğini arttırmak amacıyla her bir değerle ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Nazlı Eray'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerler (f)

Eserler Değerler	Frej	Büyülü	Gece	Karga	Bir Böcek	Billur	Gören	Toplam (f)
	Apartment'ının Esrarı	Beyoğlu (iki Kafalı Topaç Villy)	Çiçeği İstanbul	Feramuz'un Aşk	Sevdim	Ahtapot ile Mor İnci	Gözler Duyan Kulaklar	
Adalet Değeri	-	-	-	1	-	-	-	1
Aile Birl. Önem D.	2	1	-	-	1	-	4	8
Bağımsızlık Değeri	-	-	-	-	-	-	-	-
Barış Değeri	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilimsellik Değeri	3	1	3	4	-	-	3	14
Çalışkanlık Değeri	-	-	2	6	-	1	2	11
Dayanışma Değeri	1	1	-	-	1	2	-	5
Duyarlılık Değeri	6	3	5	3	4	5	-	26
Estetik Değeri	6	3	2	2	2	1	2	17
Dürüstlük Değeri	-	1	1	1	-	-	-	3
Özgürlük Değeri	1	4	6	12	1	7	1	32
Eşitlik Değeri	-	-	1	1	-	-	-	2
Sevgi Değeri	10	10	2	12	1	-	2	37
Saygı Değeri	-	2	4	3	-	2	-	11
Sorumluluk Değeri	1	-	-	-	-	2	-	3
Tasarruf Değeri	3	-	4	2	-	1	-	10
Vatanseverlik Değeri	-	-	-	-	-	-	-	-
Yardımseverlik Değeri	6	7	6	4	6	8	5	42
TOPLAM	39	33	36	51	16	29	19	223

Tablo 2'de Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında yer alan değerlerin dağılımı yer almaktadır. Elde edilen veriler neticesinde Nazlı Eray'ın çocuklar için kaleme almış olduğu eserlerde en çok yardımseverlik $f(42)$, sevgi $f(37)$ ve özgürlük $f(32)$ değeri yer almaktadır. Bağımsızlık, barış ve vatanseverlik değerlerine ise eserlerde rastlanılmamıştır.

Şekil 1. Nazlı Eray'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin Dağılımı

Şekil 1'de Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında yer alan değerlerin yüzdelerle dağılımı gösterilmektedir. Grafikten hareketle eserlerde yer alan değerlerin %18,8'ini yardımseverlik, %16,6'sını sevgi ve %14,3'ünü özgürlük değeri oluşturmaktadır.

Tablo 3. Nazlı Eray'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerler İşlenirken Sıklıkla Ele Alınan Durumlar

Değerler	Değerlere Yönelik Ele Alınan Durumlar
Adalet	<ul style="list-style-type: none"> Her bireyin kanun önünde eşit olması
Aile Birliğine Önem Verme	<ul style="list-style-type: none"> Aile ile birlikte geçirilen zamana özlem Aile büyüklerinin değerinin farkında olma Aile vermiş olduğu gücün farkında olma
Bilimsellik	<ul style="list-style-type: none"> Mantıksal çıkarımlarda bulunma Çeşitli bilim dallarına ilgi duyma Teknolojik gelişmelerin farkında olma
Çalışkanlık	<ul style="list-style-type: none"> Görev ve sorumlulukları için emek gösterme Okumalar, araştırmalar yapma
Dayanışma	<ul style="list-style-type: none"> Ortak bir amaç için hareket etme Birlik olma
Duyarlılık	<ul style="list-style-type: none"> Çevresel olaylara ilgisiz kalmama İnsan dışı canlılara duyarlı olma (hayvan-bitki)
Estetik	<ul style="list-style-type: none"> Sanat eserine karşı duyulan beğeni Edebi ürüne karşı duyulan haz Mimari yapıya karşı duyulan beğeni
Dürüstlük	<ul style="list-style-type: none"> Yalan söylememe Açık sözlü olma Güvenilir olma
Özgürlük	<ul style="list-style-type: none"> Esaretten kaçma İstedığı faaliyetleri yapma
Eşitlik	<ul style="list-style-type: none"> Ölçülü olma Kişilere aynı ölçüde hak tanıma
Sevgi	<ul style="list-style-type: none"> Doğaya karşı sevgi Karşı cinse karşı duyulan sevgi Hayvanlara karşı duyulan sevgi
Saygı	<ul style="list-style-type: none"> Tarihi karakterlere saygı olma Yaşça büyüklere saygı olma Öğretmenlere saygılı olma

Tablo 3'te Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında yer alan değerlerin sıklıkla ele alma durumları gösterilmektedir. Elde edilen veriler neticesinde eserlerde en sık rastlanan yardımseverlik $f(42)$ değerinin "Zor durumda kalanlara destek olma, destek olma ve yaşlılara yardım etme" şeklinde karşımıza çıktığı söylenebilir. Ele alınan eserlerde yardımseverlik değerinden sonra en sık ele rastlanılan sevgi $f(37)$ değerinin "Doğaya karşı sevgi, karşı cinse karşı duyulan sevgi, hayvanlara karşı duyulan sevgi" ve özgürlük $f(32)$ değerinin "Esaretten kaçma, istediği faaliyetleri yapma ve hür olma" şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Adalet Değerine İlişkin Bulgular

"Temsilci genç ve yakışıklı bir heykeldi. Hiç de köleye benzemiyordu.

"Adalet istiyoruz!" diye bağırdı. İnsan hakları ihlal edilmesin. Her insan hür doğar. Köleliğe karşıyız! Özgürlüğümüz için savaşaacağız." (K.F.A., s. 116)

Aile Birliğine Önem Değerine İlişkin Bulgular

"Rüyamda annemi gördüm. Küçük bir çocuktum. Annem beni elimden tutmuş, Hristaki Pasajı'ndaki çorapçıya götürüyordu." (B.B., s. 45)

"Boynuna sarılmış hüngür hüngür ağlıyordum. Babaannem uzaydan geri dönmüştü.

"Ağlama evladım," diyordu babaannem." (B.B.S., s.94)

"Sabah babaannemin odayı dolduran tatlı sesiyle uyandım. Çok eskiden, ben uyurken söylediği bir ninniyi söylüyordu babaannemin sesi. Bana bir mutluluk, güç veriyordu bu ses." (G.G.D.K., s.118)

Bağımsızlık Değerine İlişkin Bulgular

Nazlı Eray'ın incelenen eserlerinde bağımsızlık değeri ile ilgili bulgulara rastlanılmamıştır.

Barış Değerine İlişkin Bulgular

Nazlı Eray'ın incelenen eserlerinde barış değeri ile ilgili bulgulara rastlanılmamıştır.

Bilimsellik Değerine İlişkin Bulgular

"Duydum. Güney Kore'de hücreden yapıyorlmuş." (K.F.A., s.50)

"Ben genetik bilimlere meraklıyım. Anlarsın ya, boş zamanlarımda okuyorum, araştırıyorum." (K.F.A., s.65)

"Yanımda oturan Hezarfen Ahmet Çelebi sayesinde, dünyanın ne kadar gelişmiş, teknolojinin akılları durduracak kadar ilerlemiş olduğunun bilincine varmıştım." (G.G.D.K. s. 26)

Çalışkanlık Değerine İlişkin Bulgular

"Hayatını ezberleyeceğim," dedi Taliha. "Hocam yarın beni kaldırın tahtaya!"

"Ben de çalışacağım hocam," dedi Osman."(B.A. ile M.İ., s.73)

"Yarın not kurtarmaya kaldıracağım. Çalışırsanız düzeltebilirsiniz notlarınızı." (G.Ç.İ., s.67)

"Hepsi dağıldılar," dedi Cin Selahattin. "Farklı farklı işlerde çalışıyorlar. Kimi lambada, kimi eşikte. Herkes dağıldı. Ekmek parası peşinde." (G.G.D.K., s.167)

Dayanışma Değerine İlişkin Bulgular

"Kim bunlar?" diye yavaşça sordum."

"Körler bunlar," dedi. Amalar Yürüyüşü..."

"Bir protesto mu?"

"Hayır, bir dayanışma," dedi rahibe. Hiç görmeyenler bunlar. Birbirlerinin ısısı, sesi ve nefesiyle yürüyorlar." (B.A. ile M.İ., s.83)

"Sağ yana kaçıvermiştik. Kapkaranlık bir dünyadaydık. Hiçbir şey görünmüyordu.

"Çıkışı nasıl bulacağız?" diye sordum.

"Birbirimize tutunalım," dedi.

"Birbirimize tutunduk." (B.A. ile M.İ., s.109)

Duyarlılık Değerine İlişkin Bulgular

"Yanı başımdan bir yaşlı kadın, "Çocuğum mermere oturma. Üşütürsün. Hasta olursun sonra," dedi. (F.A.E., s. 43)

"Cebimdeki Osman'ı düşünüyordum. Hava alması, bakılması gerekiyordu. Dut tabağını alıp, taşlığa girdim." (B.B.S., s.17)

"Lütfen kurtarın onu. Biraz daha konuşursak ölecek. Gözlerim yaşla dolmuştu." (B.B.S., s.22)

Estetik Değerine İlişkin Bulgular

"Pembe Begonya'nın anlatımı müthişti." (F.A.E., s. 41)

"Büyüledi beni. Pavarotti gibi vallahi." (G.Ç.İ., s.82)

"Vallahi, hayatımda dinlediğim en mükemmel ses, koro, enstrüman; ne dersen de. Müthiş bir topluluk bu Duvar." (G.G.D.K., s.180)

Dürüstlük Değerine İlişkin Bulgular

"Şu kafesin içindeydim ama gene de büyük bir özgürlük duygusu hissettim dışarıda." (G.Ç.İ., s.88)

"Mahpusluk zor," deyip iç çektim. Yüreğim kafesten dışarıya, bizim eski mahalleye, sağ yanımda uzanan Eyüp sırtlarına, çok ileride görünen Sarayburnu'na doğru akıyordu sanki." (G.Ç.İ., s.101)

"Yıllarca bir kanaryanın bedeninde bir kafesin içinde hapsolmuş olan bu adam, büyülenmiş gibiydi. Döndü bana, "Sizlere rastlamasaydım belki bu mutluluğu, geçici de olsa bu özgürlüğü yaşayamayacaktım," dedi. Geçici de olsa onca yıl boyunca bunu tatmak olağanüstü bir şey!" (G.Ç.İ., s.118)

Eşitlik Değerine İlişkin Bulgular

“Osman yemliğin yanına konmuştu. Yemliğe bir iki gaga attı. Hezarfen Ahmet Çelebi olan kanarya kafesin orta yerindeydi. “Hop!” dedi Osman’a “Yavaş. Paylaşacağız yemi nokta. Öyle birden yemek yok.” (G.Ç.İ., s. 97)

“Bizi küçük düşürmek bu! Biz bir ölünün ardından ağlayan ve yas tutan kadınlarız.“Ağlayıcı Kadınlar” sözü bizi küçültüyor. Biz müze bekçisinin üç bin yıllık bir lahide ve onun üstündekilere böyle küçültücü şeyler söylenmesini kişiliğimize hakaret sayıyoruz. Bir lahit, tarih korunmalı ve çarpıtılmamalı. Hakkımızı arayacağız.” (K.F.A., s. 198)

Sevgi Değerine İlişkin Bulgular

“Deli gibi seven, yaşlı bir pervane. Sevgilisi mum alevinden bir türlü ayrılamayan.” (F.A.E., s. 78)

“Nasıl seviyorum onu, nasıl merak ettim; Ebe Hanım’ın on gün önce bir gece zamanı eve geldiğini duydum.” (K.F.A., s.86)

“Bir insan. Bir hayvan bir insanı sevebilir mi? Evet, sevebilir. Hem de delice. Benim seni sevdiğim gibi.” (K.F.A., s. 244).

Saygı Değerine İlişkin Bulgular

Nazlı Eray’ın incelenen eserlerindeki saygı değeri ile ilgili bulgular aşağıda verilmiştir:

“Yaşar Öğretmen bize doğru hızlı hızlı yürüyordu. Osman da ben de hemen toparlanmış, üstümüze başımıza çekidüzen vermeye çalışıyorduk.” (G.Ç.İ., s.48)

“Amon Ra beni etkilemişti. Bekçi, Amon Ra’nın önünde saygıyla eğildi.” (K.F.A., s. 189)

“Bir gün size hayatımı anlatacağım. Bunu umuyorum. Eğer saygısızlık ettiysem beni bağışlayın.” (B.A. ile M.İ., s.160)

Sorumluluk Değerine İlişkin Bulgular

“Herkes işinde, gücünde. Çocuklar okullarında.”(F.A.E., s. 72)

““Çok kalabalık bu orman,” diye devam etti. Bütün bu ağaçlar, yeşillikler, prensler, kraliçeler benden sorulur.” (B.A. ile M.İ., s.26)

“İçimde büyük bir ferahlık duydum. Bir sorumluluktan kurtulmuş, bir görevi yerine getirmiştım.” (B.A. ile M.İ., s.50)

Tasarruf Değerine İlişkin Bulgular

“Ekonomik durumu ayarlamaya mecburuz. Üç gaga yem bir gaga su,” dedi.” (G.Ç.İ., s.101)

“İş isteyeceğim ondan,” dedi kadın. “Buradan bir para almıyoruz. Biraz çalışıp para biriktirmek istiyorum.” (K.F.A., s. 134)

“Kumbara,” dedi Osman. “Harçlığımdan attım. Az bir şey alıyorlar. Bir dahaki sefere de sen verirsin.” (B.A. ile M.İ., s.15)

Vatanseverlik Değerine İlişkin Bulgular

Nazlı Eray’ın incelenen eserlerindeki vatanseverlik değerleri ile ilgili bulgulara rastlanılmamıştır.

Yardımseverlik Değerine İlişkin Bulgular

Hepimiz korka korka Billur Ahtapot’un yanına gittik. Kollarını ve başını ince kâğıtlara sararak paketlenmesine yardım ettik.” (B.A. ile M.İ., s.143)

““Aman,” diye söylendi. “Bir gün buraya sıkışıp kalacağım. Her seferinde daha da zor çıkıyorum dışarıya. Abi biraz yardım etsene, şu öteki kolumu da çıkartayım,” dedi.

Kâhin omuzlarından tutup dışarı çekti onu.” (G.G.D.K., s.56)

“Meşhur Yağlı Adam o. Ben çocukken evlere girer, zenginden aldığı fakirlere verirdi. Kimse tutamazdı onu.” (G.G.D.K., s.144)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmada, edebiyatımızın önemli yazarlarından Nazlı Eray’ın “Frej Apartmanı’nın Esrarı, Büyülü Beyoğlu (İki Kafalı Topaç Villy), Gece Çiçeği İstanbul, Karga Feramuz’un Aşkı, Bir Böcek Sevdim, Billur Ahtapot ile Mor İnci, Gören Gözler Duyan Kulaklar” adlı çocuk kitaplarında yer alan değerler, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan 18 değer (Adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkan, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf vatanseverlik, yardımseverlik) esas alınarak incelenmiştir. İncelenen eserler, belirlenen ölçütler çerçevesinde değerlendirilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Çocuklar için yazılmış eserlerde değerler eğitimi inceleyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Mevcut çalışmamız da ifade edilen amaç doğrultusunda yapılmıştır. Çalışma sonucunda incelenen yedi eserde toplam 15 farklı değer 223 noktada tespit edilmiştir. Yardımseverlik değeri $f(42)$ eserlerde en fazla karşımıza çıkan değerdir. Sevgi değeri $f(37)$ ve özgürlük değeri $f(32)$ eserlerde en çok rastlanılan diğer değer arasındadır. Bağımsızlık, barış ve vatanseverlik değerlerine eserlerde rastlanılmamıştır.

İncelenen eserlerde Frej Apartmanı’nın Esrarı’nda en çok sevgi $f(10)$ değeri yer almaktadır. Sevgi değerini duyarlılık $f(6)$, estetik $f(6)$ ve yardımseverlik $f(6)$ değeri takip etmektedir. Adalet, bağımsızlık, barış, çalışkanlık, dürüstlük, eşitlik, saygı ve vatanseverlik değerleri ile ilgili bulgulara eserde rastlanılmamıştır. Frej Apartmanı’nın Esrarı adlı eser değerler eğitimi hususunda belirli noktalarda yoğunlaşırken bazı değerler noktasında eksik kalmıştır. Sevgi değeri başta olmak üzere duyarlılık, estetik ve yardımseverlik değeri öğretiminde Frej Apartmanı’nın Esrarı adlı eserden yararlanılabilir.

Büyülu Beyoğlu (iki Kafalı Topaç Villy) isimli eserde sevgi değeri $f(10)$ en fazla karşımıza çıkan değerdir. Sevgi değerlerini yardımseverlik $f(7)$ ve özgürlük $f(4)$ değerleri takip etmiştir. Eserde adalet, bağımsızlık, barış, çalışkanlık, eşitlik, sorumluluk, tasarruf ve vatanseverlik değerleri ile ilgili bulgulara rastlanılmamıştır. Sevgi ve yardımseverlik değerlerinin kazandırılmasında bu eserden yararlanılabilir.

Gece Çiçeği İstanbul adlı eserde özgürlük $f(6)$ ve yardımseverlik $f(6)$ değerleri en çok karşımıza çıkan değerlerdir. Bu değerleri duyarlılık $f(5)$, saygı $f(4)$ ve tasarruf $f(4)$ değerleri takip etmektedir. Elde edilen bulgular neticesinde saygı ve tasarruf değerlerinin en çok geçtiği eser Gece Çiçeği İstanbul eseridir. Özgürlük ve yardımseverlik yanı sıra duyarlılık, saygı ve tasarruf değerlerinin öğretiminde bu eserden yararlanılabilir.

Karga Feramuz'un Aşkı isimli eser içerisinde en çok değeri barındıran eserdir. Özgürlük $f(12)$ ve sevgi $f(12)$ değerleri incelenen tüm eserler içerisinde en çok tespit edilen değerlerdir. Bu değerleri çalışkanlık $f(6)$, bilimsellik $f(4)$ ve yardımseverlik $f(4)$ değerleri takip etmektedir. Ayrıca tüm eserler içerisinde adalet $f(1)$ değerinin bulunduğu tek eser Karga Feramuz'un Aşkı isimli eserdir. Özgürlük, sevgi ve çalışkanlık başta olmak üzere birçok değer öğretiminde bu eserden yararlanılabilir.

Bir Böcek Sevdim isimli eserde yardımseverlik $f(6)$ ve duyarlılık $f(4)$ değerleri en çok karşımıza çıkan değerlerdir. Bu değerleri sırasıyla: estetik $f(2)$, aile birliğine önem verme $f(1)$, dayanışma $f(1)$, özgürlük $f(1)$ ve sevgi $f(1)$ değerleri takip etmektedir. Belirtilen değerler dışında kalan 11 değere eserde rastlanılmamıştır. Değerler eğitimi bağlamında Bir Böcek Sevdim eserinin yeterli olmadığı söylenebilir.

Billur Ahtapot ile Mor İnci isimli eserde yardımseverlik $f(8)$ ve özgürlük $f(7)$ değerleri en çok tespit edilen değerlerdir. Bu değerleri duyarlılık $f(5)$ değeri takip etmektedir. Dayanışma, saygı ve sorumluluk çift frekanslı; çalışkanlık, estetik ve tasarruf değerleri tek frekanslı değerlerdir. Yardımseverlik, özgürlük ve duyarlılık değerlerinin öğretiminde Billur Ahtapot ile Mor İnci isimli eserden yararlanılabilir.

Gören Gözler Duyan Kulaklar isimli eserde sırasıyla; yardımseverlik $f(5)$, aile birliğine önem verme $f(4)$, bilimsellik $f(3)$, çalışkanlık $f(2)$, estetik $f(2)$, sevgi $f(2)$ ve özgürlük $f(1)$ değerlerine rastlanılmaktadır. İncelenen eserler içerisinde aile birliğine önem verme değeri en çok bu eserde karşımıza çıkmaktadır. İsmi geçen değerler dışında kalan 11 değer eserde tespit edilmemiştir. Genel yapı ele alındığında değerler eğitimi hususunda Gören Gözler Duyan Kulaklar eserinin yetersiz kaldığı söylenebilir.

Ele alınan çocuk kitaplarını değerler eğitimi bağlamında karşılaştığımızda Karga Feramuz'un Aşkı $f(51)$ isimli eserden, özgürlük ve sevgi değerleri başta olmak üzere birçok değer aktarımı noktasında yararlanabileceği söylenebilir. Bunun yanı sıra değer aktarımı noktasında zengin içerikler sunan diğer eserler ise Frej Apartman'ın Esrarı $f(39)$ ve Gece Çiçeği İstanbul $f(36)$ isimli eserlerdir. Değer aktarımı noktasında en az veriye rastlanan eser ise Bir Böcek Sevdim $f(16)$ isimli eserdir.

Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında yer alan değerlerin sıklıkla ele alma durumları incelendiğinde eserlerde en sık rastlanan yardımseverlik $f(42)$ değerinin "Zor durumda kalanlara destek olma, destek olma ve yaşlılara yardım

etme” şeklinde karşımıza çıktığı söylenebilir. Ele alınan eserlerde yardımseverlik değerinden sonra en sık rastlanılan sevgi $f(37)$ değerinin “Doğaya karşı sevgi, karşı cinse karşı duyulan sevgi, hayvanlara karşı duyulan sevgi”, özgürlük $f(32)$ değerinin “Esaretten kaçma, istediği faaliyetleri yapma ve hür olma” ve duyarlılık $f(26)$ değerinin ise “Çevresel olaylara ilgisiz kalmama ile insan dışı canlılara duyarlı olma (hayvan-bitki)” şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Nazlı Eray’ın çocuk kitaplarının değer eğitimi bakımından ele alındığı çalışmada Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’na yönelik değerlerin ne durumda olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda eselerde en fazla değinilen değer yardımseverlik $f(42)$ olduğu tespit edilmiştir. Yardımseverlik değerinin ardından en sık karşılaşılan değerler ise sevgi $f(37)$ ve özgürlük $f(32)$ değeridir. Mevcut çalışma ile alanda aynı tür çalışmaların sonuçları incelenmiştir, ortak ve farklı yanlar ortaya konulmuştur.

Oran (2015) “Yalvaç Ural’ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” isimli çalışmada Yalvaç Ural’a ait otuz adet çocuk kitabında sevgi $f(160)$ ve yardımseverlik $f(58)$ değeri olduğu, Uslupehlivan (2018) “Hasan Latif Sarıyüce’nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı” isimli yüksek lisans tezinde en sık işlenen değer sevgi $f(80)$ değeri olduğu, Özdemir (2019) “Gür’ün Seçilmiş Şiirlerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı” isimli yüksek lisans çalışmasında tarama modeliyle belirlenen 100 şiir içerisinde sevgi $f(28)$ ve yardımseverlik $f(15)$ değerlerinin olduğu, Özkan (2020) “Aslı Der’in Çocuk Kitaplarında Değerler Eğitimi ve Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” adlı yüksek lisans çalışmasında tespit edilen 193 değer içerisinde yardımseverlik $f(24)$ ve sevgi $f(22)$ değerlerinin olduğu, Fırat (2021) “Zehra Ünüvar’ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında yazarın on sekiz çocuk kitabında tespit edilen 793 değer içerisinde sevgi $f(248)$ ve yardımseverlik $f(159)$ değerlerinin olduğu, Altun (2021) “Ayşe Kilimci’nin Hikâye Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında Ayşe Kilimci’nin 1976-2006 yılları arasında yayımlanmış olduğu 7 hikâye kitabında en sık rastlanılan değerlerin sevgi $f(98)$ ve yardımseverlik $f(67)$ olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışmalar, ele almış oldukları eserler doğrultusunda en sık işlenen değerler bakımından ilgili çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Çalışma konusu aynı olup sonuçları itibarıyla farklılık gösteren çeşitli çalışmalar mevcuttur. Gökçe (2008) “Gülten Dayıoğlu’nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimi ve Öykülerin Türkçeye Katkısı” isimli yüksek lisans tezinde Gülten Dayıoğlu’na ait 12 öykü kitabından seçtiği 67 öyküyü hikâye kitabında kullanılan en fazla değer “bireye ve çevreye duyarlılık” değerinin olduğu, Kaya (2012) “Emine Işın’ın Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” isimli yüksek lisans tezinde belirlenen sık rastlanılan değer sorumluluk $f(171)$ değeri olduğu, Şaşmaz (2018) “Devlet Tiyatrolarında Oynanan Çocuk Tiyatro Oyunlarında Değer Eğitimi ve Bu Oyunların Türkçe Öğretimine Katkısı” isimli yüksek lisans tezinde Devlet Tiyatrolarında oynanan çocuk oyunlarında en sık rastlanılan değer duyarlılık $f(45)$ değeri olduğu, Kasap (2019) “Bekir Yıldız’ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde 111 değer arasında en sık rastlanılan değer sorumluluk $f(24)$ değeri olduğu, Tursun (2019) “Serpil Ural’ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında en fazla işlenen değer barış $f(24)$ değeri olduğu tespit

edilmiştir. Bahsi geçen çalışmalar ile mevcut çalışma en fazla ele alınan değerler bakımından farklılık göstermektedir.

Altun (2021) "Ayşe Kilimci'nin Hikâye Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi" yüksek lisans tez çalışmasında Ayşe Kilimci'nin 1976-2006 yılları arasında yayımlanmış olduğu 7 hikâye kitabını MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan kök değerler esas alarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda sevgi kök değeri başta olmak üzere sırasıyla saygı, adalet, sorumluluk, öz denetim, vatanseverlik, sabır, dürüstlük ve dostluk değerlerine rastlanılmıştır. Çalışmanın başka bir alt boyutunu oluşturan değerlerin sıklıkla ele alma durumları incelenmiştir. Yardımseverlik değerinde "Karakterlerin yardımsever davranışları, arkadaşların birbirlerine yaptıkları iyilikler, komşuların yardımlaşma ve dayanışması" sevgi değeri bağlamında "Çocuk sevgisi, evlat sevgisi, anne-baba sevgisi, karşı cinse duyulan sevgi" durumları tespit edilmiştir. Bahsi geçen çalışma ve mevcut çalışma belirtilen sonuçları bakımından birbirine paralellik göstermektedir.

ÖNERİLER

- Türkçe ders kitapları için uygun metinlerin seçiminde, üzerinde çalışma yapılmış ve uygun bulunmuş eserlerden yararlanılması değer aktarımına katkı sağlayabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Frej Apartmanı'nın Esrarı isimli eser sevgi, duyarlılık, estetik ve yardımseverlik değerlerinin aktarımında kullanılabilir.
- Araştırmada kapsamında incelenen Büyülü Beyoğlu (İki Kafalı Topaç Villy) eserinden değerler eğitimi noktasında sevgi ve yardımseverlik değerleri için kullanılabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Gece Çiçeği İstanbul isimli eserde değerler eğitimi hususunda özgürlük, yardımseverlik ve duyarlılık değerlerinin aktarımında yararlanılabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Karga Feramuz'un Aşkısı isimli eser özgürlük, sevgi ve çalışkanlık değerlerinin aktarımında kullanılabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Bir Böcek Sevdim isimli eser yardımseverlik değeri aktarımında kullanılabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Billur Ahtapot ile Mor İnci isimli eser yardımseverlik, özgürlük ve duyarlılık değerlerinin aktarımında kullanılabilir.
- Araştırma kapsamında incelenen Gören Gözler ve Duyan Kulaklar isimli eser yardımseverlik değeri aktarımında kullanılabilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazarlara aittir. Bu araştırmada etik kurul izni gerekmemektedir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı %50'dir.

KAYNAKÇA

- Altun, F. (2021). *Ayşe Kilimci'nin hikâye kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Beldağ A. ve Aktaş E. (2016). Sosyal Bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı: Nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981. <https://doi.org/10.17556/jef.72887>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Eray, N. (2015). *Bir böcek sevdim*. Doğan Egmont Yayıncılık.
- Eray, N. (2015). *Gören gözler duyan kulaklar*. Doğan Egmont Yayıncılık.
- Eray, N. (2016). *Billur Ahtapot ile Mor İnci*. Doğan Egmont Yayıncılık.
- Eray, N. (2017). *Büyülü beyoğlu (İki kafalı topaç villy)*. Everest Yayınları.
- Eray, N. (2017). *Karga Feramuz'un aşkı*. Doğan Egmont Yayıncılık.
- Eray, N. (2018). *Frej Apartmanı'nın esrarı*. Everest Yayınları.
- Eray, N. (2019). *Gece çiçeği İstanbul*. Everest Yayınları.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite– kültüründe önemli bir unsur: değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/302590>
- Fırat, H. (2021). *Zehra Ünüvar'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı*(Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-203.
- Hökelekli, H. ve Gündüz, T. (2007). *Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğitimleri değerler ve eğitimi*. Dem Yayınları.
- Kasap, N. (2019). *Bekir Yıldız'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kaya, M. (2012). *Emine Işinsu'nun romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Kuşdil, E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, (45), 59-76.
- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*(Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Özdemir, Y. (2019). *Fehmi Gür'ün seçilmiş şiirlerinde değerler eğitimi ve söz varlığı*(Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özkan, M. (2019). *Aslı Der'in çocuk kitaplarında değerler eğitimi ve eserlerin Türkçe öğretimine katkısı*(Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.

- Sak, R., Şahin Sak İ. T., Öneren Şendil Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sarıçam, İ. (2022). *Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında değerler eğitimi ve eserlerin Türkçe söz varlığı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Turner, T. N. (1999). *Essentials of elementary social studies*. Boston: Allynand Bacon.
- Tursun, G. (2019). *Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bayburt.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Uslupehlivan, E. (2018). *Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarında değer eğitimi ve söz varlığı* (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Yalçın A. ve Aytaş G. (2008). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları.
- Yenilmez, K. ve Sölpük, N. (2014). Matematik Dersi Öğretim Programı ile ilgili tezlerin incelenmesi (2004-2013). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 33-42. Erişim Adresi: <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/05.yenilmez.pdf>